

útoku maďarské roty u Feledinců² našim vojákům. Pokud mohla s vězňnými mluvit, řekla jí, že byli mučeni tak hrozným způsobem, že prosili, aby je Maďaři raději zabili. Pod mučením se museli přiznat ke všemu, o čemkoliv je obviňovali. Jeden z nich má hlavu oteklou tak, že mu není vůbec oči vidět, dva vůbec nemohou chodit, jeden se jen plíží na potlučených nohách.

Ve vězení jsou vydržováni z peněz, jež ženy dvou menovaných a matka O. složili u okresního soudu ve Feledincích, kdež je vojenské velitelství a zmíněné vězení. Vypověděla dále, že po příchodu maďarského vojska byli Slováci z kolonií nuceni vykopávat Maďary pohřbené po nezdařeném útoku u Feledinců, překládat je do jiných rakví, v nichž mrtvolky byly dopravovány do jich rodných obcí. Při sebemenším odporu k této odporné práci jim Maďaři ihned vyhrožovali a vysmívali se jim, že střilet na Maďary jim nebylo odporné. Vyslychají tam prý také Židy, kolik který dal na obranu státu, bijí je a vězň. Právě tak zacházejí surově i s Maďary, kteří nějak projeví nespokojenost s nynějšími poměry.

Při celém výslechu projevovala paní Č., jež s pěti dětmi je nyní ve své rodné obci Liesek, okres Trstěná, obavy, aby nějak tímto svědectví neublížila svému muži, jenž je dosud, pokud se poptáváním mohla dozvědět, ve vězení ve Feledinciach. Jeho však až na políčkování při zatčení netrýznili. Prosila, aby při zakročování bylo postupováno opatrně, aby jejímu muži nebylo ještě přitíženo.

Styčný důstojník úseku Bratislava
plk. žen. Ing. Antonín Šlejmar
v zastúpení: major pěchoty Boyer, v. r.

ŠOKA Modra, Styční důstojníci na úseku Bratislava 1938-39, kr. 1, písomnosti, mapy.

¹ Levente – pozri dok. č. 119

² Vojenský prepád v októbri 1938 – pozri dok. č. 33

21. december 1938, Dolná Strehová.

Hlásenie žandárskej stanice Okresnému úradu v Modrom Kamení o vypočúvaní Martina B., Jána Š., bratov Juraja a Jána O., predtým príslušných do obce Mula – osada Prieloh, ktorí vypovedali o svojom zadržaní maďarskými žandármi a vykázaní z územia Maďarska.

Oznamujem, že 21. 12. 1938 o 1 hodine dostavili sa na tunajšiu stanicu Martin B., Jan Š., Juraj O. a Jan O., všetci z osady Prieloh, obec Rároš-Mulyad (*Rároš*), ktorí pripadli k Maďarsku. Oznámili, že maďarskí četníci a vojaci ich zadržali a vyšupovali.

Martin B. a Ján Š. udali:

Dňa 20. 12. 1938 asi o 16.30 hodine prišli pre nás maďarskí četníci a odšikovali nás na Rároš pustu, kde nás zatvorili do pivnice bez toho, by nám oznámili príčinu. V pivnici sme boli asi do 21. hodiny. V tom čase došikovali aj bratov Juraja a Jána O. a spoločne s týmito nás

vyviedli pod vojenskou asistenciou na demarkačnú čiaru, kde nás prepustili s upozornením, že akonáhle sa vrátíme, hneď nás zastrelia.

Juraj a Ján O. udávajú:

Dňa 20. 12. 1938 sme boli v pöstényskom (*piešťanskom?*) mlyne. Keď sme sa vracali asi o 19. hodine okolo Hámor pusty (*Hámor*), zadržali nás maďarskí četníci, ktorí na nás tam čakali, a odviekli nás na Rároš pustu (*Rároš*), kde nás zatvorili do pivnice, v ktorej už boli Martin B. a Jan Š.

Potom všetci spoločne udávajú:

Na Rároš puste sa nás jeden dôstojník pýtal, či chceme byť Maďarmi alebo Slovákmi. Odpovedali sme mu, že musíme byť tam, kde nás prisúdili a zostaneme v Maďarsku. Ďalej nám vravel, že sme sa spoločne dohovorili, aby tá časť Prielohu, ktorá pripadla k Maďarsku, bola vrátená Slovensku. Preto, keď nechceme jesť maďarský chlieb, ale jesť chlieb slovenský, nech ostaneme na Slovensku. Pri eskorte nedovolili nám vziať si ani teplejšie šaty a keď sme pýtali voľajaké doklady o našom vyšupovaní, jeden z vojakov nám pohrozil revolverom a že dá nám guľku, keď si ešte budeme voľačo pýtať. Pritom do nás hrubo strkali a bili. Na demarkačnej čiare nás upozornili, že sa viac nesmieme vrátiť. V opačnom prípade, nás hneď zastrelia. Máme podozrenie, že u maďarských četníkov nás udali naši susedia Pavel M. a Štefan H., ktorí nadržujú Maďarom.

Všetci bývali 18 rokov na Prielohu a majú tam svoje majetky. Keď ich prvý raz spisovali v Maďarsku, povedali im, že sú príslušní do Rárošmuladu.

1. Martin B., spornej domovskej a štátnej príslušnosti, Slovák, ženatý, má 4 deti, posledné bydlisko na samote Prieloh, obec Rárošmulad – Maďarsko, vlastní 1 dom, 12 kat. jutár pozemkov, 2 kravy, 2 junce a 10 prasiat.

2. Ján Š., spornej domovskej a štátnej príslušnosti, Slovák, ženatý, má 1 dieťa, posledné bydlisko na samote Prieloh, obec Rárošmulad – Maďarsko, má majetok pozostávajúci z časti domu, 7 kat. jutár pozemkov a dve kravy.

3. Juraj O., ženatý, spornej domovskej a štátnej príslušnosti, Slovák, ženatý, má 4 deti, posledné bydlisko samota Prieloh, obec Rárošmulad, má majetok a to 1 dom, 13 kat. jutár pozemkov, 1 kravu, 2 junce, 1 teľa a 1 koňa.

4. Ján O., spornej domovskej a štátnej príslušnosti, Slovák, ženatý, má 1 dieťa, majetok 1 dom, 13 kat. jutár pozemkov, 2 kravy, 1 jalovicu, 1 teľa a 1 koňa.

Ako četnícka hliadka zistila, maďarskí četníci ešte v nočnom čase sa dostavili k rodinám vyšupovaných a nariadili im, aby sa do východu slnka sami vysťahovali na Slovensko. Dosiaľ sa však ich rodiny nevysťahovali a ich manželia – vyšupovaní – im odkázali, aby tam zostali a vydržali na mieste, pokiaľ to len bude možné, t. j. dokiaľ ich tiež nevyšupujú.

Vyšupovaní sa t. č. zdržiavajú u známych v tej časti Prielohu, ktorá ostala na Slovensku.

Veliteľ stanice na dovolenke
vrchný strážmajster, podpis, v. r.

22. december 1938, Považská Bystrica.

Hlásenie okresného úradu Prezidiu krajského úradu v Bratislave o Andrejovi O., predtým obyvateľovi mesta Komárno, ktorý vypovedal o týraní obyvateľov nemaďarskej národnosti maďarskými bezpečnostnými orgánmi.

Od roku 1929 Andrej O. bol v Komárne. Zamestnaný bol na opevňovacích prácach a neskoršie ako sedlár v 12. pešom pluku v Komárne Od 24. 9. do 13. 10. 1938 konal vojenskú službu v Starej Boleslavi. Z vojenčiny sa späť vrátil do Komárna, keďže tam mal rodinný domček v cene 8 000 Kč. Bol ho nútený predať za 450 Kč.

Po príchode maďarského vojska do Komárna bol vyšetrovaný ohľadom toho, kde bol zamestnaný, kde slúžil v čs. vojsku, a dva dni sa musel hlásiť na vojenskom veliteľstve aj s vojenskou knižkou, ktorú mu ale vrátili. Ani on, ani jeho manželka neboli maďarským vojskom týraní, ani obťažovaní.

Andrej O. udal, že bol očitým svedkom, ako maďarskí vojaci týrali príslušníkov štátnej polície v Gyulamajeri (*Dulov Dvor*) pri Komárne. Maďarskí vojaci chytili 3 policajtov (1 Slovák a 2 Čechov) a pažbami pušiek ich nemilosrdne bili. Keď boli dostatočne týraní, naložili ich do auta a odviezli do Komárna. Pred väznicu Krajského súdu v Komárne maďarskí vojaci priviedli i policajta, ktorého síce netýrali, ale vydali ho tam prítomnému civilnému obyvateľstvu, ktoré ho zbilo. Keď policajt bol dostatočne stýraný, zaviedli ho do väznice.

Ďalej Andrej O. udal, že v Komárne mal jedného priateľa, ktorý sa menoval Jozef K.¹, bol poľskej národnosti a taliansky legionár. Tento Jozef K. bol zatknutý maďarským vojskom, keďže ho niekto udal, že bol talianskym legionárom. Osem dní bol vo väzení. Po prepustení z väzby prišiel K. k Andrejovi O., ktorý zbadal na ňom, že mal prebitú hlavu a na krku vytlačенú pásku, čo nasvedčovalo tomu, akoby bol vešaný. K. sa dal do plaču a vyprával, čo s ním robili maďarskí vojaci. Maďarský vojak mal v ruke nejaký malý strojček a tým mu trhal vlasy z hlavy. Keďže sa nechcel priznať, čo robil ako legionár v roku 1919 v Komárne, Jozefa K. vyzliekli donaha, na krk mu dali remienok, ktorý bol opatrený klinčekmi, ako sa používa u poľovníckych psov a to tak, že klinčeky sa mu vtisli do krku. Musel roztriahnuť obidve ruky a potom bol vytiahnutý do výšky. Pritom sa ho pýtali na jeho činnosť v roku 1919. Keď sa nechcel priznať, bili ho býkovcom a keď bol v bezvedomí, spustili ho dole, obľiali vodou a po ňom šliapali. Tento spôsob týrania sa opakoval dva razy. Potom bol uväznený 8 dní a raz za deň dostal polievku a kúsok chleba. Keď bol prepustený, dostal rozkaz, aby v priebehu 48 hodín opustil Komárno. Andrej O. mu ešte požičal 1 200 Kč, aby mal na cestu.

Andrej O. udal, že môže dosvedčiť prisahou, čo videl na vlastné oči, keď maďarskí vojaci týrali čs. policajtov, ako aj to, v akom stave prišiel k nemu Jozef K. Tvrdenie K. pokladal za pravdivé, keďže podľa rán videl, ako bol týraný.

Nečitateľný podpis, v. r.
Okresný náčelník

SNA, KÚ, kr. 256, f 71527/38 prez., č. 1431/38.

¹ Pozri dok. č. 158